

تأثیر حاکمیت شرکتی و تمرکز مالکیت بر بهنگام بودن گزارشگری مالی در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

شکوفه اعتبار^{۱*}

الهه طاهرآبادی^۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۷/۰۱ تاریخ چاپ: ۱۴۰۳/۰۹/۱۵

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی تأثیر حاکمیت شرکتی و تمرکز مالکیت بر بهنگام بودن گزارشگری مالی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد. پژوهش حاضر بر حسب هدف از نوع تحقیقات کاربردی است. برای آزمون فرضیه ها، از مدل رگرسیون چند متغیره استفاده شده است. اطلاعات اخذ شده در رابطه با متغیرهای تحقیق وارد صفحه گسترده اکسل شده و سپس با استفاده از نرم افزارهای ایویوز ۱۱ تحلیل شدند. جامعه آماری این پژوهش از میان تمام شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، طی دوره زمانی ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۱ می باشد و مشتمل بر ۱۵۰ شرکت می باشد. نتایج فرضیه های پژوهش به ترتیب نشان دادند که بین اندازه هیئت مدیره (شاخص حاکمیت شرکتی) و بهنگام بودن گزارشگری مالی رابطه مثبتی وجود ندارد. بین دوگانگی مدیرعامل (شاخص حاکمیت شرکتی) و بهنگام بودن گزارشگری مالی رابطه منفی و معناداری وجود دارد. بین تخصص مالی کمیته حسابرسی شرکت (شاخص حاکمیت شرکتی) و بهنگام بودن گزارشگری مالی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. بین تغییر حسابرس (شاخص حاکمیت شرکتی) و بهنگام بودن گزارشگری مالی رابطه مثبتی وجود ندارد. بین اظهارنظر حسابرس (شاخص حاکمیت شرکتی) و بهنگام بودن گزارشگری مالی رابطه مثبتی برقرار است. بین استقلال حسابرس (شاخص حاکمیت شرکتی) و بهنگام بودن گزارشگری مالی رابطه مثبت و معناداری وجود ندارد. بین مالکیت خانوادگی و بهنگام بودن گزارشگری مالی رابطه مثبتی وجود دارد. بین اندازه شرکت (شاخص حاکمیت شرکتی) و بهنگام بودن گزارشگری مالی رابطه مثبتی وجود دارد. بین سودآوری شرکت و بهنگام بودن گزارشگری مالی رابطه مثبتی وجود دارد. تمرکز مالکیت بر رابطه بین بر رابطه بین اندازه هیات مدیره، استقلال هیات مدیره و دوگانگی مدیرعامل و بهنگام بودن گزارشگری مالی تأثیر معناداری دارد.

واژگان کلیدی

حاکمیت شرکتی، تمرکز مالکیت، بهنگام بودن گزارشگری مالی

^۱ استادیار، دانشکده مهارت و کارآفرینی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران. (* نویسنده مسئول:

shokoufeh.etebar@iau.ac.ir)

^۲ کارشناس ارشد حسابداری، دانشکده مدیریت و حسابداری، واحد کرج دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران. (elahetaheri345@gmail.com)

۱. مقدمه

حاکمیت شرکتی^۱ به عنوان یکی از محرک‌های اصلی عملکرد قوی در شرکت‌ها ظاهر شده است. حاکمیت شرکتی یک مکانیسم حیاتی برای اطمینان از عملکرد مؤثر و کارآمد شرکت‌ها همراه با کاهش پیامدهای عدم تقارن اطلاعاتی است که منبع اصلی تضاد منافع محسوب می‌شود. در تئوری نمایندگی، این تضادها به صورت دو نوع متمایز ظاهر می‌شوند: تضاد نوع اول که با اختلاف بین مدیریت (نمایندگان) و مالکان مشخص می‌شود و تضاد نوع دوم که شامل سهامداران اکثریت و اقلیت است (نصیر و همکاران^۲، ۲۰۲۴). روش‌های «حاکمیت شرکتی» به عنوان یک حوزه مطالعاتی متمایز و سیستماتیک به صورت ویژه در دهه اخیر و در ادبیات دانشگاهی ظهور کرده است. این رشته در اشتراک با بسیاری از زمینه‌های تحقیقاتی از جمله اقتصاد خرد، اقتصاد سازمانی، نظریه سازمانی، نظریه اطلاعات، حقوق، حسابداری، مالی، مدیریت، روانشناسی، جامعه‌شناسی و سیاست قرار دارد (پانندی و همکاران^۳، ۲۰۲۳). گزارش کمیته اصول مالی حاکمیت شرکتی در بریتانیا؛ حاکمیت شرکتی را سیستمی تعریف می‌کند که توسط آن، شرکت‌ها هدایت و کنترل می‌شوند. در سال ۲۰۰۰، کادبوری^۴ (رئیس کمیته فوق)، در گزارش دیگری، تعریف گسترده‌تری ارائه کرد که در آن حاکمیت شرکتی بر حفظ تعادل بین اهداف اقتصادی و اجتماعی و بین اهداف فردی و اجتماعی متمرکز است. ساختار حاکمیتی برای تشویق استفاده کارآمد از منابع ایجاد شده است که هدف آن، همسو کردن منافع افراد، شرکت‌ها و جامعه تا حد امکان می‌باشد (واز و پریرا^۵، ۲۰۲۳). بر همین مبنا، در کشورهای توسعه یافته، جریان قابل توجهی از پژوهش‌ها بر روی پیشینه و پیامدهای حاکمیت شرکتی و همچنین تمرکز مالکیت متمرکز شده است. این جریان تحقیقاتی که رشته‌های متنوعی مانند اقتصاد، مالی و حسابداری و مدیریت استراتژیک را در بر می‌گیرد، بینش‌های ارزشمندی را در حوزه تمرکز مدیریت و مالکیت ارائه کرده است (پاندا^۶، ۲۰۲۳). تمرکز مالکیت ممکن است تضاد نمایندگی بین افراد داخلی سازمان (مدیران) و افراد خارجی (سهامداران) را افزایش دهد زیرا سهامداران بزرگ می‌توانند نمایندگان خود را در هیئت مدیره انتخاب کنند تا برای ارتقای منافع این سهامداران بزرگ و کنترل‌کننده اقدام نمایند (علی و همکاران^۷، ۲۰۲۲). برخی از محققان رابطه بین حاکمیت شرکتی و زمان‌بندی گزارشگری مالی را نیز بررسی کرده‌اند (واریس و حاجی دین، ۲۰۲۳). بر این اساس، بهنگام بودن (زمان‌بندی درست) به عنوان یکی از ویژگی‌های اطلاعات در گزارشگری مالی شناسایی می‌شود. برای دستیابی به این هدف، گزارش‌های مالی باید به موقع در دسترس باشند تا به صورت درست تصمیم‌گیری شوند (ایسوانتو و کفی^۸، ۲۰۲۳). بهنگام بودن، مهارت یک سازمان برای تکمیل و ارائه گزارش‌های مالی با توجه به دوره مهلت است. واحدهای تجاری تمام تلاش خود را خواهند کرد تا بتوانند صورت‌های مالی خود را به موقع برای نام نیک سازمان ارائه کنند، زیرا به موقع بودن یک شاخص بسیار مهم در ارائه داده‌های مناسب است (آنگرانی و نیلوان^۹، ۲۰۲۴).

1. Corporate governance

2. Nasir et al.

3. Pandey et al.

4. Cadbury

5. Vaz & Pereira

6. Panda

7. Ali et al.

8. Iswanto & Kefi

9. Anggraini & Nilwan

بهنگام بودن صورت‌های مالی یکی از عوامل مهم تعیین‌کننده گزارش‌های مالی است. صرف نظر از اینکه بهنگام بودن را هدف حسابداری یا ویژگی اطلاعات مفید حسابداری بنامیم، واضح است که هم مقررات افشا و هم بخش بزرگی از ادبیات حسابداری این اصل مهم را مفروض می‌دارند که بهنگام بودن یک شرط ضروری و بسیار مهم است. گزارشگری مالی بهنگام یک عنصر ضروری برای عملکرد خوب بازار سرمایه است (ایسوانتو و کفی، ۲۰۲۳).

در دیگر سو، تحقیقات کمی توسط محققان در مورد تمرکز مالکیت و بهنگام بودن گزارشگری مالی انجام شده است و از این رو می‌توان گفت که این مهم به انگیزه حاکمیت شرکتی و تمرکز مالکیت برای همسو کردن رفتارهای متناسب به نفع سهامداران کمک می‌کند. پیوند مدیریت و حاکمیت شرکتی همراه با بهنگام بودن گزارشگری مالی، انگیزه شرکت‌ها در ایران را دوجندان می‌کند زیرا این سیگنال هشداردهنده برای عملکرد ضعیف عصر حاکمیت شرکتی از مفهوم اساسی تئوری نمایندگی ناشی می‌شود که سه جنبه از مشکل نمایندگی را بیان می‌کند: اول، وجود واگرایی اهداف بین مالک-سهامدار. ثانیاً، وجود اطلاعات پنهانی که مشاهده آن‌ها برای مدیر امری دشوار و پرهزینه است. و سوم، ترجیحات مختلف ریسک بین مالک-سهامدار. هر دو عامل بر اساس منافع خود عمل می‌کنند. پژوهش‌های صورت گرفته در مورد حاکمیت شرکتی و تأثیر تمرکز مالکیت بر بهنگام بودن گزارشگری مالی متنوع است، زیرا محققان مختلف تأثیر حاکمیت شرکتی بر بهنگام بودن گزارشگری مالی در کشورهای توسعه یافته را از منظرهای مختلف بررسی کرده‌اند؛ اما این مهم در کشورهای نظیر ایران با توجه به بافت سازمانی و حاکمیتی خاص آن، کمتر مورد توجه قرار گرفته است.

به طور خاص، محققان بررسی می‌کنند که چگونه یک جزء خاص از حاکمیت شرکتی قادر به حل مسائل اقتصادی انتخاب یا انگیزه بهنگام بودن گزارشگری مالی است؛ همچنین بررسی می‌کنند که چرا سطح تمرکز مالکیت با سطح بهینه پیشنهاد شده توسط مدل‌های اقتصادی متفاوت است (واریس و حاجی دین، ۲۰۲۳). با توجه به مباحث مطرح شده باید عنوان نمود که در کشور ایران، تا کنون بصورت همزمان بر ارتباط بین حاکمیت شرکتی، تمرکز مالکیت و بهنگام بودن گزارشگری مالی بررسی نشده است. بنابراین، این مطالعه سعی دارد به بررسی تأثیر حاکمیت شرکتی و تمرکز مالکیت بر بهنگام بودن گزارشگری مالی در شرکت‌های پذیرفته شده در سازمان بورس اوراق بهادار تهران بپردازد.

۲. مبانی نظری و ادبیات پژوهش

بر اساس تئوری گزارش‌دهی داخلی، مدیریت باید بیشتر به ارزیابی عملکرد داخلی بپردازد. مدیریت تمایل دارد اخبار بد در مورد شرکت‌ها را تا زمانی که به عنوان ارزیابی عملکرد آن پاداش و نگران عملکرد سود باشد، به تأخیر بیندازد. به همین دلیل، مدیران به زمان بیشتری نیاز دارند تا پاسخ‌های خود را آماده کنند و عملکرد ضعیفی داشته باشند. این استدلال همچنین توسط کوست (۱۹۸۱، ۱۹۸۲) مورد استفاده قرار گرفت که تمایل مدیریت به تأخیر در بروز اخبار منفی را آشکار کرد. با این حال، اخبار خوب کمتر مورد بررسی قرار می‌گیرند و مدیریت تمایل دارد زودتر از اخبار بد منتشر شود (واریس و حاجی دین، ۲۰۲۳). بهنگام بودن نقش مهمی در ارائه اطلاعات مرتبط دارد. چنین ارتباطی ضروری است تا استفاده کنندگان صورت‌های مالی بتوانند تصمیمات اقتصادی آگاهانه اتخاذ کنند. صورت‌های مالی باید به موقع در اختیار تصمیم‌گیرندگان قرار گیرد، قبل از اینکه اطلاعات توانایی خود را برای تأثیرگذاری بر تصمیمات اقتصادی از دست بدهد (مدیاتی و همکاران^۱، ۲۰۲۴). برخی از محققان در حال حاضر در دو جنبه شامل تأخیر در گزارش حسابرسی و تأخیر در گزارش مالی هستند. ادبیات کنونی در مورد رابطه بین زمان‌بندی گزارش‌گری مالی و حاکمیت نهادی،

محدود و محدود است، اما چندین مطالعه تجربی قدرت گزارش‌های مالی را در رابطه نمایندگی ثبت کرده‌اند. علاوه بر این، چنین مطالعاتی در زمینه کشورهای در حال توسعه پذیرفته شده است. درک و ارزیابی نقش مکانیسم‌های حاکمیتی در گزارش‌های مالی به موقع مستلزم این است که موضوع بر اساس سایر جنبه‌های گزارش‌گری مالی ادبیات حسابرسی شود. یکی از اولین مطالعاتی که به زمان‌بندی گزارش‌های مالی اشاره کرد توسط اشتون و همکاران (۱۹۸۷) در ایالات متحده انجام شد. آن‌ها عوامل تعیین‌کننده زمان گزارش‌های سالانه را بررسی می‌کنند که با تأخیر گزارش حسابرسی اندازه‌گیری می‌شوند. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که تأخیر حسابرسی به طور معناداری با نظرات حسابرسی، کنترل داخلی، حسابرسی، فناوری، نوع صنعت و پایان سال مالی مرتبط است (واریس و حاجی دین، ۲۰۲۳). مطالعات بسیاری در خصوص اجزای بهنگام بودن گزارشگری مالی انجام شده است. با توجه به موضوع پژوهش تعدادی از مطالعات داخلی و خارجی به شرح زیر بیان می‌شوند. کانگیا و همکاران (۲۰۲۲) نتیجه قابل توجهی از اندازه‌گیری هیئت مدیره بر روی مدیریت سود به عنوان تمرکز مالکیت به عنوان ناظر یافت. طبق نظر القاداسی و عابدین ۱۱ (۲۰۱۸)، تمرکز مالکیت با کیفیت گزارشگری مالی رابطه مثبت و معناداری دارد. در این کار تحقیقاتی، تمرکز مالکیت مثبت است اما تأثیر جزئی بر کیفیت گزارش‌گری مالی دارد. یافته‌های تجربی نشان می‌دهد که مکانیسم حاکمیت شرکتی، عمدتاً اعضای مستقل، کارشناس مالی و اندازه کمیته حسابرسی رابطه آماری معنی‌داری با مدیریت سود واقعی دارد. با این حال، تأثیر جلسات کمیته حسابرسی بر مدیریت سود واقعی معنادار نیست علاوه بر این، دوبیجا و پولوسکا ۱۲ (۲۰۲۲) مطالعه‌ای در مورد تأثیر اعضای هیئت مدیره بر کیفیت گزارشگری مالی انجام دادند و نتایج نشان می‌دهد که اعضای هیئت مدیره به دلیل تمرکز مالکیت در ساختار شرکت تأثیر مثبتی بر کیفیت گزارشگری مالی دارند (وست من، ۲۰۱۱) با موضوع "کیفیت حاکمیت شرکتی، ساختار مالکیت، هزینه‌های نمایندگی و عملکرد شرکت. شواهدی از یک اقتصاد در حال ظهور" (ون و همکاران، ۲۰۲۳) نشان دادند که، رابطه نمایندگی-عملکرد به طور مثبت توسط (۱) حاکمیت شرکتی تعدیل می‌شود. کیفیت، (۲) تمرکز مالکیت، و (۳) مالکیت غیر دولتی. مالکیت دولتی تأثیر منفی بر رابطه نمایندگی-عملکرد دارد. عامری در سال (۱۳۹۸) با بررسی تأثیر قدرت مدیرعامل بر کیفیت گزارشگری متقلبان در یافتند که، مدیران قدرتمند دارای استقلال بیشتر و داری نقش نظارتی بیشتر بر هیات مدیره دارند که این امر موجب کاهش تضییع حقوق ذی‌نفعان و کاهش هزینه نمایندگی شود و در نتیجه کاهش مدیریت سود و گزارشگری متقلبان می‌شوند.

همچنین (باقرامیان، ۱۴۰۱) به بررسی رابطه بین قدرت سهامداران و کیفیت حاکمیت شرکتی در شرکت‌های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران پرداخت، یافته‌های وی حاکی از آن است که تمرکز مالکیت، قدرت رقابت بر کیفیت حاکمیت شرکتی تأثیر ندارد. درصد سهام نگهداری شده توسط سهامدار اصلی بر کیفیت حاکمیت شرکتی تأثیر دارد. نتایج به دست آمده از برآورد مدل (یلفانی و همکاران، ۱۴۰۰) نشان داد که در شرکت‌های بیمه، متغیرهای نفوذ مدیرعامل و استقلال هیئت مدیره با تأخیر گزارش حسابرسی رابطه معنادار و مثبت و مالکیت نهادی با تأخیر گزارش حسابرسی رابطه معنادار و منفی دارند. در مجموع نتایج نشان می‌دهد عوامل حاکمیت شرکتی رابطه معناداری با تأخیر گزارش حسابرسی دارند. (گرد و همکاران، ۱۳۹۷) پژوهشی با عنوان «بررسی رابطه حاکمیت شرکتی و عملکرد مالی؛ با تأکید بر روابط

غیرخطی و نقش ساختار هیئت مدیره و ساختار مالکیت» انجام دادند. نتایج بررسی ها نشان داد که ارتباط مستقیم و معنادار بین استقلال هیئت مدیره و تمرکز مالکیت با عملکرد مالی شرکت برقرار است و اندازه هیئت مدیره، تأثیر معناداری بر عملکرد مالی شرکت ندارد.

۳. روش‌شناسی پژوهش

پژوهش پژوهش حاضر بر مبنای هدف، از نوع کاربردی به شمار می‌آید، در تحلیل داده‌ها از روش‌های همبستگی و رگرسیون داده‌های ترکیبی با اثرات ثابت به وسیله نرم‌افزار ایویوز ۱۱ استفاده شده است. بخشی از اطلاعات مورد نیاز پژوهش از روش کتابخانه‌ای و داده‌های مورد نیاز، از گزارش‌های مالی منتشر شده از سوی شرکت‌ها، سایت رسمی بورس اوراق بهادار تهران و همچنین از نرم‌افزار بانک اطلاعاتی رهاورد نوین استخراج می‌شود. قلمرو تحقیق بازه زمانی ۸ ساله از ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۱ را در بر گرفته شده است. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد که از بین این شرکت‌ها، نمونه پژوهش به روش حذف سیستماتیک از میان آن دسته از شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران انتخاب خواهد شد یعنی اطلاعات مورد نظر هر یک از شرکت‌های مورد مطالعه در دسترس باشند و طی سال‌های ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۱ فعال باشد. جز شرکت‌های واسطه‌گری به سبب فعالیت خاص نباشند. اطلاعات مورد نیاز آنها در دسترس باشد. در نهایت با روش یاد شده و اعمال محدودیت‌های عنوان شده جمعا اطلاعات صورت‌های مالی حسابرسی شده ۱۵۰ مورد از شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بدست آمد.

فرضیه‌های پژوهش

- فرضیه ۱. تعیین رابطه بین شاخص‌های حاکمیت شرکتی و بهنگام بودن گزارشگری مالی.
- فرضیه ۲. تعیین رابطه بین شاخص‌های ساختار مالکیت و بهنگام بودن گزارشگری مالی.
- فرضیه ۳. تعیین رابطه بین ویژگی‌های خاص شرکت و بهنگام بودن گزارشگری مالی.
- فرضیه ۴. تعیین رابطه بین تمرکز مالکیت، ویژگی‌های مدیریتی حاکمیت شرکتی و بهنگام بودن گزارشگری مالی.

فرضیه‌های فرعی پژوهش

- فرضیه (۱-۱) بین استقلال هیئت مدیره و بهنگام بودن گزارشگری مالی، رابطه معناداری وجود دارد.
- فرضیه (۲-۱) بین اندازه هیئت مدیره و بهنگام بودن گزارشگری مالی، رابطه معناداری وجود دارد.
- فرضیه (۳-۱) بین دوگانگی مدیرعامل و بهنگام بودن گزارشگری مالی، رابطه معناداری وجود دارد.
- فرضیه (۴-۱) بین تخصص مالی کمیته حسابرسی و بهنگام بودن گزارشگری مالی، رابطه معناداری وجود دارد.
- فرضیه (۵-۱) بین تغییر حسابرس با بهنگام بودن گزارشگری مالی، رابطه معناداری وجود دارد.
- فرضیه (۶-۱) بین اظهار نظر حسابرس نسبت به تداوم فعالیت با بهنگام بودن گزارشگری مالی، رابطه معناداری وجود دارد.

- فرضیه (۷-۱) بین استقلال حسابرس با بهنگام بودن گزارشگری مالی، رابطه معناداری وجود دارد.
- فرضیه (۱-۲) بین مالکیت خانوادگی و بهنگام بودن گزارشگری مالی، رابطه معناداری وجود دارد.
- فرضیه (۱-۳) بین سودآوری شرکت با بهنگام بودن گزارشگری مالی، رابطه معناداری وجود دارد.
- فرضیه (۲-۳) بین اندازه شرکت با بهنگام بودن گزارشگری مالی، رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه ۴-۱) تمرکز مالکیت، بر رابطه بین اندازه هیات مدیره و بهنگام بودن گزارشگری، تاثیر معناداری وجود دارد.
فرضیه ۴-۲) تمرکز مالکیت، بر رابطه بین استقلال هیات مدیره و بهنگام بودن گزارشگری، تاثیر معناداری وجود دارد.

فرضیه ۴-۳) تمرکز مالکیت، بر رابطه بین دوگانگی مدیرعامل و بهنگام بودن گزارشگری، تاثیر معناداری وجود دارد.

مدل پژوهش

پژوهش با توجه به فرضیه‌های مطرح شده، مدل‌های رگرسیونی پژوهش به شرح زیر برآورد می‌شوند (واریس و حاجی دین، ۲۰۲۳):

مدل (۱):

$$RLM_{it} = \alpha_0 + \beta_1 BIND_{it} + \beta_2 BSIZ_{it} + \beta_3 CEO_{it} + \beta_4 ACM_{it} + \beta_5 ACH_{it} + \beta_6 AIND_{it} + \beta_7 FOW_{it} + \beta_8 PROFIT_{it} + \beta_9 SIZE_{it} + \beta_{10} INTA_{it} + \beta_{11} ROE_{it} + \beta_{12} MTB_{it} + \beta_{13} ROA_{it} + \varepsilon_{it}$$

مدل (۲):

$$RLM_{it} = \alpha_0 + \beta_1 BIND_{it} + \beta_2 BSIZ_{it} + \beta_3 CEO_{it} + \beta_4 ACM_{it} + \beta_5 ACH_{it} + \beta_6 AIND_{it} + \beta_7 OCN_{it} + \beta_8 PROFIT_{it} + \beta_9 SIZE_{it} + \beta_{10} OCN * BIND + \beta_{11} OCN * BSIZ + \beta_{12} OCN * CEO + \beta_{13} OCN * BDILIG + \beta_{14} OCN * ACM + \beta_{15} INTA_{it} + \beta_{16} ROE_{it} + \beta_{17} MTB_{it} + \beta_{18} ROA_{it} + \varepsilon_{it}$$

شرح کامل متغیرهای اصلی پژوهش به اضافه تشریح متغیرهای کنترلی در جدول (۱) آورده شده است:

جدول (۱): تشریح متغیرهای اصلی و کنترلی پژوهش

نوع متغیر	متغیر وابسته	معادل انگلیسی	نحوه محاسبه متغیر	علامت اختصاری در مدل تجربی پژوهش
بهنگام بودن گزارشگری مالی	Timelines of financial reporting	بهنگام بودن گزارشگری مالی با استفاده از رویکرد مشابه با کریم، احمد و اسلام (۲۰۰۶) و مک گی (۲۰۰۷) اندازه گیری شد. آنها از تاخیر حسابرسی (دوره بین پایان سال مالی و تاریخ امضای گزارش حسابرسان خارجی) استفاده کردند. به معنای دیگر، تأخیر در گزارش حسابرسی با تعداد روزهای بین پایان سال مالی شرکت و تاریخ امضای گزارش حسابرسی محاسبه می‌شود. این معیار اغلب به عنوان مهمترین عامل تعیین کننده برای زمان بندی گزارشگری مالی به شمار می‌رود.	$RLM_{i,t}$	علامت اختصاری در مدل تجربی پژوهش
متغیرهای مستقل	معادل انگلیسی	نحوه محاسبه متغیر	علامت اختصاری در مدل تجربی پژوهش	
استقلال هیات مدیره	Board Independence	مدیر مستقل، عضو پاره وقت هیأت مدیره است که در شرکت مسئولیت اجرایی ندارد این متغیر نشان دهنده نسبتی از اعضای غیر موظف (مستقل) هیأت مدیره به کل اعضای هیأت مدیره است هنگامی که تعداد مدیران غیر موظف در ترکیب هیأت مدیره افزایش می‌یابد اقلام تعهدی کاهش می‌یابد و همچنین مدیران غیر موظف موجب افزایش کیفیت سود می‌شوند. به	$BIND_{i,t}$	علامت اختصاری در مدل تجربی پژوهش

نوع متغیر	متغیر وابسته	معادل انگلیسی	نحوه محاسبه متغیر	علامت اختصاری در مدل تجربی پژوهش
			منظور اندازه گیری استقلال هیأت مدیره نسبتی از اعضای هیأت مدیره مستقل اندازه گیری می شود (مهدوی و کرمانی، ۱۳۹۴): $\frac{\text{اعضای مستقل هیأت مدیره}}{\text{کل اعضای هیأت مدیره}}$	
اندازه هیأت مدیره	Board Size	تعداد اعضای هیأت مدیره یا اندازه هیأت مدیره است که اگر تعداد اعضا ۵ نفر باشد صفر و در غیر این صورت یک خواهد بود (عامری، ۱۳۹۸).	$BSize_{i,t}$	
دوگانگی مدیرعامل	CEO duality	یک متغیر مجازی است که بر مبنای آن چنانچه یک مدیرعامل، رئیس یا نایب رئیس شرکت باشد عدد ۱ و در غیر اینصورت، عدد ۰ را به خود خواهد گرفت (واریس و حاجی دین، ۲۰۲۳).	$CEOD_{i,t}$	
تخصص مالی کمیته حسابرسی	Financial expertise of the audit committee	یک متغیر مجازی است که بر مبنای آن و در صورت وجود متخصصان مالی در کمیته حسابرسی عدد ۱ و در غیر اینصورت، عدد ۰ را به خود خواهد گرفت (واریس و حاجی دین، ۲۰۲۳).	$FED_{i,t}$	
اظهار نظر حسابرس نسبت به تداوم فعالیت	Auditor opinion	چنانچه گزارش حسابرس حاوی بند ابهام در رابطه با تداوم فعالیت باشد (به هر علتی)؛ این متغیر برابر با عدد یک و اگر نباشد عدد صفر به آن اختصاص داده می شود (صفی پورافشار و همکاران، ۱۴۰۱).	$AOP_{i,t}$	
استقلال حسابرس	Auditor independence	برابر با تعداد اعضای غیرموظف کمیته حسابرسی است (واریس و حاجی دین، ۲۰۲۳).	$AOI_{i,t}$	
تغییر حسابرس	Auditor change	یک متغیر مجازی است که در صورت وجود تغییر حسابرس عدد ۱ و در غیر اینصورت، عدد ۰ را به خود خواهد گرفت (واریس و حاجی دین، ۲۰۲۳).	$ACH_{i,t}$	
مالکیت خانوادگی	Family ownership	متغیری مجازی است که اگر شرکت خانوادگی با مدیرعامل غیر خانوادگی باشد برابر ۱ و در غیر این صورت برابر صفر خواهد بود. لازم به ذکر است به پیروی از خواجهوی و اسحاقی (۱۳۹۳) و نمازی و محمدی (۱۳۸۹) مالکیت خانوادگی شرکت هایی را شامل میشود که ۱- یک یا چند نفر از اعضای خانواده مالک حداقل ۲۰٪ از سهام شرکت باشند مگر با وجود تملک حداقل ۲۰ سهام نفوذ قابل ملاحظه یا کنترل بر شرکت نداشته باشند. ۲- حداقل ۵۰٪ از اعضای هیئت مدیره از اعضای یک خانواده باشند و یا به نحوی نفوذ قابل ملاحظه و یا کنترل بر شرکت توسط اعضای خانواده ثابت شود، حتی اگر مالکیت اعضای	$FOW_{i,t}$	

نوع متغیر	متغیر وابسته	معادل انگلیسی	نحوه محاسبه متغیر	علامت اختصاری در مدل تجربی پژوهش
			خانواده کمتر از ۲۰ باشد. در غیر این صورت شرکت غیر خانوادگی می باشد. اگر مدیر عامل شرکت از اعضای خانواده باشد شرکت خانوادگی با مدیر عامل خانوادگی و اگر مدیر عامل از اعضای خانواده نباشد شرکت خانوادگی با مدیر عامل غیر خانوادگی در نظر گرفته می شود.	
سودآوری	Profitability	از طریق فرمول زیر محاسبه می شود: بازده دارایی ها: نسبت سود خالص به کل دارایی ها	$PROFIT_{i,t}$	
اندازه شرکت	Firm Size	متغیر اندازه شرکت که برابر است با لگاریتم طبیعی جمع فروش خالص شرکت i در سال t .	$FSIZE_{i,t}$	
متغیر تعدیلگر	معادل انگلیسی	نحوه محاسبه متغیر	علامت اختصاری در مدل تجربی پژوهش	
تمرکز مالکیت نهادی	Ownership concentration	سهامداران نهادی با استفاده از قدرت نظارتی و چشم انداز بلندمدت خود با ترغیب مدیریت به افزایش کیفیت اطلاعات و کاهش عدم تقارن اطلاعاتی، سبب کاهش انحصار اطلاعاتی می شوند. با اندازه گیری توزیع سهام در بین سرمایه گذاران آگاه در واقع توزیع اطلاعات محرمانه بین این سرمایه گذاران سنجیده می شود. بنابراین تمرکز (پراکندگی) مالکیت سهامداران نهادی بر اساس شاخص هرfindal بیانگر درجه رقابت اطلاعاتی است که به شرح رابطه زیر محاسبه می شود (سجادی و بنایی قدیم، ۱۴۰۱): $HerfInst t_i = -1 \times \sum_{i=1}^n \left(\frac{Investori.j}{Investori} \right)$ "J" Investori: تعداد سهام متعلق به مالک نهادی J در شرکت I "i" Investori: تعداد کل سهام در اختیار مالکان نهادی در شرکت I N: تعداد کل مالکان نهادی در شرکت. استفاده از ضریب ۱- در رابطه ۱ به دلیل ارتباط معکوس بین تمرکز مالکیت نهادی و رقابت اطلاعاتی است؛ یعنی هر چه تمرکز مالکیت نهادی بیشتر باشد، نشاندهنده رقابت اطلاعاتی کمتر است (ردستانی و موسویان خلیل آباد، ۱۳۹۲).	$OCN_{i,t}$	
متغیرهای کنترلی	معادل انگلیسی	نحوه محاسبه متغیر	علامت اختصاری در مدل تجربی پژوهش	
اهرم مالی	Leverage	از طریق اندازه گیری کل بدهی ها تقسیم بر دارایی کل اندازه گیری محاسبه می شود.	$LVG_{i,t}$	

نوع متغیر	متغیر وابسته	معادل انگلیسی	نحوه محاسبه متغیر	علامت اختصاری در مدل تجربی پژوهش
دارایی های نامشهود	Intangible asset	از طریق اندازه گیری نسبت دارایی نامشهود به کل دارایی در سال مالی t محاسبه می شود.	INTA _{i,t}	
بازده حقوق صاحبان سهام	Return on equity	بازده حقوق صاحبان سهام از رابطه ذیل محاسبه می گردد (سجادی و بنایی قدیم، ۱۴۰۱): $\text{ROE} = \frac{\text{سود خالص}}{\text{حقوق صاحبان سهام}}$	ROE _{i,t}	
نسبت ارزش دفتری به ارزش بازاری	market-to-book ratio	نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری از تقسیم حاصلضرب قیمت پایانی سهام در تعداد سهام منتشر شده در دست سهامداران به ارزش دفتری جمع کل حقوق صاحبان سهام شرکت بدست می آید.	MTB _{i,t}	
بازده کل دارایی شرکت	Return on Asset	نرخ بازده دارایی هاست که بر اساس نسبت سود خالص به جمع دارایی ها سنجیده می شود.	ROA _{i,t}	

۴. یافته های پژوهش

جدول (۲): آمار توصیفی متغیرهای کمی پژوهش

ردیف	متغیر	نماد	میانگین	میانه	بیشینه	کمینه	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
۱	اندازه شرکت	FSIZE	۱۴,۷۵	۱۷,۵۲	۲۱,۳۲	۱۰,۵۳	۱,۶۱	۰,۸۱	۴,۱۶۰
۲	اهرم مالی	LVG	۰,۵۵۴	۰,۵۵۲	۱,۵۶	۰,۰۳۱	۰,۲۱۶	۰,۱۷۱	۳,۳۷۳
۳	سودآوری	PROFIT	۰,۱۴۱	۰,۱۱۲	۰,۶۸۱	-۰,۵۸۱	۰,۱۵۷	۰,۴۴۶	۳,۹۴
۴	نسبت ارزش دفتری به ارزش بازاری	MTB	۷,۶۶۲	۴,۱۹۵	۸۶,۵۶	-۵۹,۵۹	۱۰,۷۲	۲,۳۴	۱۶,۹۰
۵	بازده حقوق صاحبان سهام	ROE	۰,۲۹۶	۰,۲۹۱	۲,۶۱۸	-۱,۹۵	۰,۳۳۸	-۰,۶۶۱	۱۲,۶۴
۶	دارایی نامشهود	INTA	۰,۰۰۴	۰,۰۰۱	۰,۰۵۷	۰,۰۰۰	۰,۰۰۷	۳,۴۴	۱۷,۶۲
۷	اندازه هیئت مدیره	BSize	۵,۰۲	۵,۰۰۰	۷,۰۰	۳,۰۰	۰,۲۳	۶,۲۷	۷۰,۳۴
۸	تمرکز مالکیت	OCN	۰,۳۹	۰,۳۲	۰,۹۲	۰,۰۰۰	۰,۳۲	۰,۳۱	۱,۴۵
۹	بهنگام بودن گزارشگری مالی	RLM	۹۴,۷۷	۹۹,۰۰۰	۳۱۶,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	۳۰,۲۰	۰,۹۹	۸,۵۳
۱۰	تخصص مالی کمیته حسابرسی	FED	۰,۵۷	۱,۰۰۰	۱,۰۰	۰,۰۰	۰,۴۹	-۰,۲۹	۱,۰۸۶
۱۱	استقلال حسابرس	AOI	۰,۳۳	۰,۰۰	۱,۰۰	۰,۰۰۰	۰,۳۴	۰,۰۹۷	۱,۱۴۳
۱۲	استقلال هیئت مدیره	BIND	۰,۶۵	۰,۶۰	۱,۰۰	۰,۲۰	۰,۱۸	-۰,۱۹۵	۲,۶۸

جدول (۳): تحلیل فراوانی داده‌های اسمی پژوهش

متغیر	علامت	تعداد مشاهدات	جواب	فراوانی	درصد فراوانی
تغییر حسابرِس	ACH	۱۳۵۰	بلی (۱)	۲۷۸	۲۰,۵۹
			خیر (۰)	۱۰۷۲	۷۹,۴۱
اظهار نظر حسابرِس	AOP	۱۳۵۰	بلی (۱)	۷۷۳	۵۷,۲۶
			خیر (۰)	۵۷۷	۴۲,۷۴
دوگانگی مدیرعامل	CEOD	۱۳۵۰	بلی (۱)	۵۱۲	۳۷,۹۳
			خیر (۰)	۸۳۸	۶۲,۰۷
مالکیت خانوادگی	FOW	۱۳۵۰	بلی (۱)	۳۳۹	۲۵,۱۱
			خیر (۰)	۱۰۱۱	۷۴,۸۹

آزمون مانایی متغیرهای پژوهش

در این بخش به بررسی مانایی یا ایستایی متغیرهای پژوهش، از آزمون ریشه واحد دقیق فیشر استفاده شد.

جدول (۴): آزمون ریشه واحد دقیق فیشر

متغیر	علامت	مقدار آماره لوین، لین و چو	احتمال آماره لوین، لین و چو
اندازه شرکت	SIZE	-۲۴,۶۴	۰,۰۰۰
اهرم مالی	LEV	-۱۰,۴۱	۰,۰۳۰
سودآوری	PROFIT	-۵,۷۷	۰,۰۰۰
نسبت ارزش دفتری به ارزش بازاری	MTB	-۱۵,۲۳	۰,۰۰۰
بازده حقوق صاحبان سهام	ROE	-۷,۹۴	۰,۰۰۰
دارایی نامشهود	INTA	-۶,۴۸	۰,۰۰
اندازه هیئت مدیره	BOARDSIZE	-۱,۷۸	۰,۰۳
تمرکز مالکیت	OCN	-۷۶,۰۲	۰,۰۰۰
بهنگام بودن گزارشگری مالی	RLM	-۲۱,۵۰	۰,۰۰۰
کمیته حسابرسی تخصص مالی	ACM	-۵,۲۷	۰,۰۰۰
استقلال حسابرِس	AOI	-۱۰,۴۵	۰,۰۰
تغییر حسابرِس	ACH	-۱۰,۳۰	۰,۰۰
اظهار نظر حسابرِس	AOP	-۱۴,۳۸	۰,۰۰۰
دوگانگی مدیرعامل	CEOD	-۳,۴۷	۰,۰۰۰
مالکیت خانوادگی	FOW	-۲,۳۷	۰,۰۰۸
استقلال هیئت مدیره	BIND	-۷,۰۶	۰,۰۰

همانطور با توجه به جدول فوق مشاهده می‌شود سطح معناداری همه متغیرها کمتر از ۵ درصد بوده و بیانگر مانا بودن

متغیرهاست.

آزمون نرمال بودن (آزمون جاک برا)

این آزمون برای متغیر متغیر وابسته پژوهش انجام شد، و نتیجه آن حاکی از عدم نرمال بودن توزیع متغیر وابسته بود. جدول خروجی آزمون آزمون جاک برا در نرم افزار ایویوز برای این متغیر به شرح جدول (۵) است:

جدول (۵): آزمون جاک برا

متغیر	علامت	مقدار جاک برا	احتمال جاک برا
اندازه شرکت	SIZE	۲۲۳,۳۲	۰/۰۰۰
اهرم مالی	LEV	۱۴,۴۹	۰/۰۰۰
سودآوری	PROFIT	۹۵,۶۵	۰/۰۰۰
نسبت ارزش دفتری به ارزش بازاری	MTB	۱۲۱۱۱,۲	۰,۰۰۰
بازده حقوق صاحبان سهام	ROE	۵۳۳۲,۳۶	۰,۰۰۰
دارایی نامشهود	INTA	۱۴۷۰۸,۱	۰,۰۰۰
اندازه هیئت مدیره	BOARDSIZE	۲۶۴۰۰۶,۱	۰,۰۰۰
تمرکز مالکیت	OCN	۱۵۶,۲۹	۰,۰۰۰
بهنگام بودن گزارشگری مالی	RLM	۱۹۴۶,۳۳	۰,۰۰۰
کمیت حسابرسی تخصص مالی	ACM	۲۷۹۲,۴۹	۰,۰۰۰
استقلال حسابرس	AOI	۱۹۵,۹۶	۰,۰۰۰
تغییر حسابرس	ACH	۴۷۶,۷۲	۰,۰۰۰
اظهار نظر حسابرس	AOP	۲۲۵,۴۱	۰,۰۰۰
دوگانگی مدیرعامل	CEOD	۲۲۸,۴۵	۰,۰۰۰
مالکیت خانوادگی	FOW	۳۲۲,۶۵	۰,۰۰۰
استقلال هیئت مدیره	BIND	۱۴,۷۹	۰,۰۰۰

نتایج آماره جاک برا حاکی از نرمال نبودن متغیرهای پژوهش طی دوره پژوهش است، که سطح معنی داری در هر کدام از متغیرها همگی کوچکتر از ۰/۰۵ می باشند، پس با اطمینان ۹۵ درصد می توان گفت این متغیرها دارای توزیع نرمال نمی باشند. ولی طبق نظریه استیونس (۲۰۰۲)، هرگاه در پژوهش حجم نمونه بالا باشد، بالا بودن حجم نمونه، مشکل غیرنرمال بودن ویژگی مورد پژوهش را حل کرده است. استیونس معتقد است که براساس قضیه حد مرکزی حتی جامعه هایی که دارای توزیع نرمال نیستند در شرایطی که نمونه هایی با حجم بالا از آنها انتخاب شود، توزیع نمونه گیری آنها توزیع نرمال می شود. در نتیجه می توان از آزمون های پارامتری برای تحلیل همه فرضیه های پژوهش حاضر استفاده نمود.

تجزیه و تحلیل مدل آزمون فرضیه های پژوهش

نتایج آزمون فرضیه های پژوهش

نتایج آزمون انتخاب نوع داده ها در جدول (۶) ارائه شده است:

جدول (۶): نتایج آزمون اف لیمیر و آزمون هاسمن

آزمون	آماره	معناداری	نتیجه
آزمون F- لیمیر (چاو)	۸,۴۵	(۰,۰۰۰)	تایید مدل ترکیبی (پانل) در برابر مدل تلفیقی
آزمون هاسمن	۳۹,۸۷	۰,۰۰۰	تایید اثرات ثابت در مقابل اثرات تصادفی
آزمون F- لیمیر (چاو)	۸,۱۸	(۰,۰۰۰)	تایید مدل ترکیبی (پانل) در برابر مدل تلفیقی
آزمون هاسمن	۳۶,۴۵	۰,۰۰۰	تایید اثرات ثابت در مقابل اثرات تصادفی

نتایج نشان می‌دهد که احتمال آماره آزمون F لیمیر کمتر از ۵ درصد می‌باشد و لذا برای تخمین مدل از روش ترکیبی (پانل) استفاده می‌شود. به این منظور مدل با استفاده از روش اثرات ثابت تخمین زده شد لیکن قبل از بررسی ضرایب ضروری است از تامین فروض کلاسیک در این مدل مطمئن شویم.

آزمون ناهمسانی واریانس و خودهمبستگی

یکی از فروض کلاسیک، آزمون ناهمسانی واریانس می‌باشد. در این پژوهش برای بررسی این موضوع از آزمون والد تعدیل شده استفاده شده است. همچنین با توجه به تأثیر مهم ناهمسانی واریانس بر برآورد انحراف معیار ضرایب و همچنین مسأله‌ی استنباط آماری، لازم است قبل از پرداختن به هرگونه تخمین، درمورد وجود یا عدم وجود ناهمسانی واریانس نیز پژوهش شود. نتایج این دو آزمون در جدول زیر ارائه شده است.

جدول (۷): نتایج حاصل از آزمون ناهمسانی واریانس و خودهمبستگی

آزمون خودهمبستگی	مقدار	احتمال	آزمون ناهمسانی واریانس	مقدار	احتمال
گادفری	۴۸۲,۲۵	۰/۰۰۰	وایت	۱,۹۱۱	۰,۰۰۰
گادفری	۴۵۶,۴۷	۰,۰۰۰	وایت	۱,۵۱۸	۰,۰۰۰

نتایج آزمون گادفری و وایت به ترتیب حاکی از وجود خودهمبستگی سریالی (نوع دوم) و وجود ناهمسانی واریانس در مدل رگرسیونی است. که با $AR(1)$ رفع شده است.

آزمون نرمال بودن جملات باقیمانده مدل‌های پژوهش

یکی دیگر از فروض کلاسیک آزمون نرمال بودن جملات باقیمانده مدل‌های پژوهش می‌باشد. در این پژوهش برای بررسی این موضوع از آزمون آماره جاک بر استفاده شده است.

جدول (۸): نتایج آزمون نرمال بودن

آزمون نرمال بودن	آماره جاک بر	سطح معناداری
مدل ۱	۱۳,۲۰	۰,۰۰۱
مدل ۲	۱۲,۳۵	۰,۰۰۲

نتایج حاصل از جدول (۸) بیانگر این موضوع است که احتمال آماره جاک بر در مدل اول کمتر از ۰/۰۵ است که حاکی از نرمال نبودن جملات باقیمانده مدل می‌باشد. با توجه اینکه تمامی موارد فروض کلاسیک رعایت شده است و تعداد مشاهدات بیشتر می‌باشد لذا می‌توان از نرمال نبودن جملات خطا چشم‌پوشی کرد.

نتایج برآورد مدل فرضیه دوم پژوهش

جدول (۹): نتایج آزمون فرضیه اول

نام متغیر	نماد	ضریب (Beta)	آماره t	P -Value	عامل تورم واریانس (VIF)
مقدار ثابت	α	۱۱۸,۴	۱۰,۵۲	۰,۰۰۰	----
استقلال هیئت مدیره	BIND	۰,۷۶	۰,۳۶	۰,۷۱	۱,۰۲۲
اندازه هیئت مدیره	BOARDSIZE	-۲,۵۲	-۱,۷۱	۰,۰۸۷	۱,۰۱۹
دوگانگی مدیرعامل	CEOD	-۰,۴۸	-۳,۹۴	۰,۰۰۰	۱,۰۱۲
تخصص مالی کمیته حسابرسی	ACM	۰,۰۹۱	۲,۰۲۹	۰,۰۴۲	۱,۲۷۲
تغییر حسابرس	ACH	-۰,۶۵	-۱,۰۰۴	۰,۳۱۵	۱,۰۰۷
اظهار نظر حسابرس	AOP	۱,۰۲۸	۱,۹۱۵	۰,۰۵۵	۱,۰۰۵
استقلال حسابرس	AOI	۰,۰۲۹	۰,۰۲۵	۰,۹۷	۱,۲۹۰
مالکیت خانوادگی	FOW	۰,۰۳۷	۴,۸۰۵	۰,۰۰۰	۱,۰۲۰
سودآوری	PROFIT	۸,۳۱	۲,۱۷	۰,۰۳۰	۳,۲۶
اندازه شرکت	SIZE	۰,۶۱	۱,۷۴	۰,۰۸۱	۱,۱۲۳
دارایی نامشهود	INTA	۳,۸۱	۰,۰۴۴	۰,۶۹	۱,۰۱۹
نرخ بازده حقوق صاحبان سهام	ROE	-۳,۲۵	-۲,۲۵	۰,۰۲۱	۲,۰۶۶
اهرم مالی	LEV	۷,۳۳	۲,۳۲	۰,۰۲۰	۱,۸۷
ارزش بازار به ارزش دفتری	MTB	-۰,۱۲۱	-۴,۰۳۸	۰,۰۰۰	۱,۰۴۹
	AR(1)	۰,۲۰۷	۷,۹۶	۰,۰۰۰	
کل مدل رگرسیون	آماره F	P -Value	(D-W)	R^2 $AdjR^2$	
	۵۶,۳۵	۰,۰۰۰	۱,۹۱	$R^2 = ۰,۸۹$ $AdjR^2 = ۰,۸$	۸

ضریب متغیر استقلال هیئت مدیره برابر با ۰,۷۶ می باشد و با توجه به سطح خطای مورد پذیرش ۰,۷۱، که بیشتر از پنج درصد است، معنی دار نمی باشد؛ لذا نتایج نشان می دهد بین اندازه هیئت مدیره و بهنگام بودن گزارشگری مالی رابطه مثبتی وجود ندارد.

ضریب متغیر اندازه هیئت مدیره برابر با -۲,۵۲ می باشد و با توجه به سطح خطای مورد پذیرش ۰,۰۸۷، که بیشتر از پنج درصد است، معنی دار نمی باشد؛ لذا نتایج نشان می دهد بین استقلال هیئت مدیره شرکت و بهنگام بودن گزارشگری مالی رابطه مثبتی وجود ندارد ولی در سطح اطمینان ده درصد فرضیه پذیرفته می شود و می توان گفت بین استقلال هیئت مدیره شرکت و بهنگام بودن گزارشگری مالی رابطه منفی و معناداری وجود دارد.

ضریب متغیر دوگانگی مدیرعامل برابر با -۰,۴۸ می باشد و با توجه به سطح خطای مورد پذیرش ۰,۰۰۰، که کمتر از پنج درصد است، معنی دار می باشد؛ لذا نتایج نشان می دهد بین دوگانگی و بهنگام بودن گزارشگری مالی رابطه منفی و معناداری وجود دارد.

ضریب متغیر تخصص مالی کمیته حسابرسی برابر با ۰,۰۹۲ می باشد و با توجه به سطح خطای مورد پذیرش ۰,۰۴۲، که کمتر از پنج درصد است، معنی دار می باشد؛ لذا نتایج نشان می دهد بین تخصص مالی کمیته حسابرسی شرکت و بهنگام بودن گزارشگری مالی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

ضریب متغیر تغییر حسابر س برابر با ۰,۶۵ می باشد و با توجه به سطح خطای مورد پذیرش ۰,۳۱، که بیشتر از پنج درصد است، معنی دار نمی باشد؛ لذا نتایج نشان می دهد بین تغییر حسابر س و بهنگام بودن گزارشگری مالی رابطه مثبتی وجود ندارد.

ضریب متغیر اظهار نظر حسابر س برابر با ۱,۰۲۸ می باشد و با توجه به سطح خطای مورد پذیرش ۰,۰۵۵، که بیشتر از پنج درصد است، معنی دار نمی باشد؛ لذا نتایج نشان می دهد بین اظهار نظر حسابر س و بهنگام بودن گزارشگری مالی رابطه مثبتی وجود ندارد ولی در سطح اطمینان ده درصد پذیرفته می شود و بین اظهار نظر حسابر س و بهنگام بودن گزارشگری مالی رابطه مثبتی برقرار است. ضریب متغیر استقلال حسابر س برابر با ۰,۲۹ می باشد و توجه به سطح خطای مورد پذیرش ۰,۰۹۷، که بیشتر از پنج درصد است، معنی دار نمی باشد؛ لذا نتایج نشان می دهد بین استقلال حسابر س و بهنگام بودن گزارشگری مالی رابطه مثبت و معناداری وجود ندارد. ضریب متغیر مالکیت خانوادگی برابر با ۰,۰۳۷ می باشد و با توجه به سطح خطای مورد پذیرش ۰,۰۰۰، که کمتر از پنج درصد است، معنی دار می باشد؛ لذا نتایج نشان می دهد بین مالکیت خانوادگی و بهنگام بودن گزارشگری مالی رابطه مثبتی وجود دارد. ضریب متغیر اندازه شرکت برابر با ۰,۹۱ می باشد و با توجه به سطح خطای مورد پذیرش ۰,۰۸۱، که بیشتر از پنج درصد است، معنی دار نمی باشد؛ لذا نتایج نشان می دهد بین اندازه شرکت و بهنگام بودن گزارشگری مالی رابطه مثبتی وجود ندارد. ولی در سطح اطمینان ده درصد پذیرفته می شود و بین اندازه شرکت و بهنگام بودن گزارشگری مالی رابطه مثبتی وجود دارد. ضریب متغیر سودآوری برابر با ۰,۳۱ می باشد و با توجه به سطح خطای مورد پذیرش ۰,۰۳۰، که کمتر از پنج درصد است، معنی دار می باشد؛ لذا نتایج نشان می دهد بین سودآوری شرکت و بهنگام بودن گزارشگری مالی رابطه مثبتی وجود دارد. مقدار آماره دورین واتسون برابر ۱,۹۱ که در بازه ۱,۵ تا ۲,۵ قرار دارد و بیانگر عدم وجود خودهمبستگی بین جملات خطا در رگرسیون است. میزان ضریب تعیین و ضریب تعیین تعدیل شده به ترتیب ۸۹٪ و ۸۸٪ هستند که نشان می دهد تقریباً ۸۸ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیر مستقل و متغیرهای کنترلی قابل تبیین است. با توجه به اینکه مقادیر آماره VIF برای همه متغیرها کمتر از ۱۰ می باشد. بنابراین میتوان نتیجه گرفت که بین متغیرهای مستقل تحقیق همخطی وجود ندارد.

نتایج برآورد مدل فرضیه دوم پژوهش

جدول (۱۰): نتایج آزمون فرضیه دوم

نام متغیر	نماد	ضریب (Beta)	آماره t	P-Value	عامل تورم واریانس (VIF)
مقدار ثابت	α	۱۰۳,۷۶۱۹	۶,۵۰۰۵۳۴	۰	----
استقلال هیئت مدیره	BIND	۱,۷۲۳۳۰۵	۰,۵۱۰۳۵۵	۰,۶۰۹۹	۲,۵۳
اندازه هیئت مدیره	BOARDSIZE	-۴,۶۳۴۱۶	-۱,۵۲۹۰۴	۰,۱۲۶۶	۲,۸۴
دوگانگی مدیرعامل	CEOD	-۰,۵۲۸۲۹	-۰,۸۱۶۱۵	۰,۴۱۴۶	۲,۵۵
تخصص مالی کمیته حسابرسی	ACM	۰,۶۳۸۹۸۳	۰,۲۷۱۹۰۹	۰,۷۸۵۷	۲,۴۳

۲,۵۷	۰,۹۵۹۵	۰,۰۵۰۷۶۱	۰,۰۴۶۱۷	ACH	تغییر حسابرِس	
۲,۴۹	۰,۰۲۸۲	-۲,۱۹۷۹۹	-۰,۹۷۴۶۹	AOP	اظهار نظر حسابرِس	
۳,۴۲	۰,۴۷۷۶	-۰,۷۱۰۴۸	-۱,۱۲۲۲۶	AOI	استقلال حسابرِس	
۲,۵۴	۰,۰۸۸۷	۱,۷۰۴۰۸۹	۲,۲۱۵۱۶۹	FOW	مالکیت خانوادگی	
۴,۹۵	۰,۰۳۷۷	۲,۰۸۰۶	۱۱,۶۳۷۰۴	PROFIT	سودآوری	
۳,۲۰	۰,۳۳۸	۰,۹۵۸۵۹۴	۰,۶۳۳۴۲۳	SIZE	اندازه شرکت	
۳,۸۱	۰,۹۱۸	۰,۱۰۲۹۳۵	۳,۴۱۴۶۰۹	OCN	تمرکز مالکیت	
۱,۰۱۴	۰,۳۲۶۳	-۰,۹۸۲۱۲	-۵,۰۸۹۷۴	OCN*BIND	استقلال هیئت مدیره*تمرکز مالکیت	
۳,۸۱	۰,۰۹۳۳	۱,۶۷۹۶۱۶	۱۲,۱۹۳۲۴	OCN*BOARDSIZE	اندازه هیئت مدیره*تمرکز مالکیت	
۲,۲۸	۰,۷۶۱۷	-۰,۳۰۳۳۸	-۰,۶۷۸۱۸	OCN*CEOD	دوگانگی*تمرکز مالکیت	
۲,۸۹	۰,۶۵۲۱	۰,۴۵۰۹۳۳	۱,۸۴۳۸۷۱	OCN*ACM	تخصص مالی کمیته حسابرِسی*تمرکز مالکیت	
۲,۸۹	۰,۳۵۷۸	-۰,۹۲۰۰۷	-۱,۶۴۶۵۴	OCN*ACH	تغییر حسابرِس*تمرکز مالکیت	
۳,۹۳	۰,۸۱۳۹	-۰,۱۴۶۰۲	-۰,۱۹۹۸۱	OCN*AOP	اظهار نظر حسابرِس*تمرکز مالکیت	
۴,۰۸	۰,۶۷۰۷	۰,۴۲۵۳۲۹	۱,۲۷۲۷۸۸	OCN*AOI	استقلال حسابرِس*تمرکز مالکیت	
۲,۹۷	۰,۲۳۵۹	-۱,۱۸۵۹	-۲,۸۴۷۷۸	OCN*FOW	مالکیت خانوادگی*تمرکز مالکیت	
۴,۰۴۹	۰,۱۶۴۱	-۱,۳۹۲۲۵	-۱۰,۴۳۵۲	OCN*PROFIT	سودآوری*تمرکز مالکیت	
۱,۰	۰,۰۰۱۷	-۳,۱۵۴۶۳	-۳,۶۵۶۳۳	OCN*SIZE	اندازه شرکت*تمرکز مالکیت	
۱,۰۳	۰,۹۶۰۷	-۰,۰۴۹۲۴	-۳,۳۶۱۲۵	INTA	دارایی نامشهود	
۲,۰۷۸	۰,۰۱۱۸	-۲,۵۲۱۵	-۳,۷۶۴۷۵	ROE	نرخ بازده حقوق صاحبان سهام	
۱,۹۲	۰,۰۷۴۹	۱,۷۸۳۰۰۶	۶,۲۱۱۱۰۶	LEV	اهرم مالی	
۱,۰۶	۰	-۶,۸۰۴۷۹	-۰,۱۲۰۲۱	MTB	ارزش بازار به ارزش دفتری	
	۰	۶,۸۳۴۸۱۲	۰,۲۰۴۶۰۴	AR(1)		
R^2		$(D-W)$	$P-Value$	F آماره	کل مدل رگرسیون	
$AdjR^2$						
$R^2 = ۰,۸۹$		۱,۹۲	۰,۰۰۰	۴۹,۶۵		
$AdjR^2 = ۰,۸$						
۷						

با توجه به نتایج آزمون فرضیه که در جدول ۱۰ ارائه شده است، نتایج نشان می‌دهد که مقدار آماره F برابر با Prob ۴۹,۶۵ محاسبه شده برای آماره F مدل کمتر از سطح خطای ۵ درصد بوده و معنادار می‌باشد. معناداری آماره F

نشان دهنده معناداری کل مدل است. ضریب متغیر استقلال هیئت مدیره* تمرکز مالکیت برابر با ۰,۰۸۹ - می باشد و توجه به سطح خطای مورد پذیرش ۰,۳۲۶، که کمتر از پنج درصد است، معنی دار می باشد؛ لذا نتایج نشان می دهد تمرکز مالکیت بر رابطه بین اندازه استقلال هیئت مدیره و بهنگام بودن گزارشگری مالی تاثیر معناداری دارد. ضریب متغیر اندازه هیئت مدیره* تمرکز مالکیت برابر با ۱۲,۱۹۳ می باشد و توجه به سطح خطای مورد پذیرش ۰,۰۹۳۳، که کمتر از پنج درصد است، معنی دار می باشد؛ لذا نتایج نشان می دهد تمرکز مالکیت بر رابطه بین اندازه هیئت مدیره و بهنگام بودن گزارشگری مالی تاثیر معناداری دارد.

ضریب متغیر دوگانگی مدیرعامل* تمرکز مالکیت برابر با ۰,۶۷۸ - می باشد و توجه به سطح خطای مورد پذیرش ۰,۷۶۱، که کمتر از پنج درصد است، معنی دار می باشد؛ لذا نتایج نشان می دهد تمرکز مالکیت بر رابطه بین اندازه دوگانگی مدیرعامل و بهنگام بودن گزارشگری مالی تاثیر معناداری دارد.

۵. بحث و نتیجه گیری

نتایج فرضیه ۱-۱) نشان داد که بین اندازه هیئت مدیره و بهنگام بودن گزارشگری مالی رابطه معنادار و مثبتی وجود ندارد.

نتایج حاصل با یافته های پژوهش واریس و حاجی دین (۲۰۲۳) همسویی ندارد. نتایج فرضیه ۱-۲) نشان داد که بین استقلال هیئت مدیره شرکت و بهنگام بودن گزارشگری مالی رابطه منفی و معناداری وجود دارد. با توجه به نتایج حاصل از فرضیه دوم و بر مبنای تفاسیر پژوهشگر می توان بیان داشت که استقلال هیئت مدیره در بسیاری از موقعیت ها و همچنین بر اساس تجارب پیشین، می تواند عامل اصلی بهنگام بودن گزارشگری مالی باشد. بررسی و مقایسه نتایج عنوان شده از فرضیه دوم با نتایج دیگر پژوهش ها نشان داد که یافته های ما با پژوهش واریس و حاجی دین (۲۰۲۳) همسویی نداشته و دارای مغایرت می باشد. نتایج فرضیه ۱-۳) نشان داد که بین دوگانگی مدیرعامل و بهنگام بودن گزارشگری مالی رابطه منفی و معناداری وجود دارد. در راستای نتایج فرضیه سوم و تفسیر تحلیلی گر در این خصوص می توان بیان نمود که دوگانگی مدیرعامل به ساختار رهبری اشاره دارد که در آن مدیر اجرایی نقش رئیس هیئت مدیره را نیز ایفا می کند؛ دوگانگی مدیرعامل موضوعی است که برای سهامداران، قانون گذاران و تنظیم کنندگان که ترجیح می دهند نقش های جداگانه مدیرعامل و ریاست را برای تضمین استقلال هیئت مدیره و حاکمیت شرکتی مؤثر انتخاب کنند، اهمیت زیادی دارد. از آنجایی که یک مدیرعامل توسط مدیران نظارت می شود، بهتر است که نقش رئیس را بر عهده بگیرد، اما این اغلب منجر به تضاد منافع می شود. یافته های ما با پژوهش واریس و حاجی دین (۲۰۲۳) همراستایی دارد. نتایج فرضیه چهارم نشان داد که بین تخصص مالی کمیته حسابرسی و بهنگام بودن گزارشگری مالی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. تخصص کمیته حسابرسی به همراه تجربه هیئت مدیره به ایجاد اطلاعات مالی شفاف از جمله گزارشگری شفاف و بهنگام کمک می کند زیرا این تجربه و تخصص، مقایسه دانش و تجربه را با سایر شرکت ها تسهیل می کند. بررسی و مقایسه نتایج عنوان شده از فرضیه چهارم با نتایج دیگر پژوهش ها نشان داد که یافته های ما با پژوهش های واریس و حاجی دین (۲۰۲۳) و کومال و همکاران (۲۰۲۳) همسویی و تطابق دارد. نتایج فرضیه ۱-۵) نشان داد که بین تغییر حسابرس و بهنگام بودن گزارشگری مالی رابطه مثبتی وجود ندارد اما نتایج فرضیه ۱-۶) بیانگر این موضوع است که بین اظهارنظر حسابرس و بهنگام بودن گزارشگری مالی رابطه مثبتی برقرار است. اظهارنظر حسابرسی واجد شرایط به عنوان خبر بدی تلقی می شود که منجر به کند شدن فرآیند گزارشگری می گردد. شرکت هایی که نظرات حسابرسی فاقد

صلاحیت دارند، در مقایسه با شرکت‌هایی که نظر حسابرسی غیرقابل صلاحیت (پاک) دریافت می‌کنند، تاخیر بیشتری دارند. علاوه بر این، شرکت‌هایی که نظرات حسابرسی خوب را دریافت می‌کنند، دارای مدیریت خوب و کنترل داخلی مناسبی هستند که منجر به زمان کمتر حسابرسی و بهنگام بودن گزارشگری مالی می‌شود. یافته‌های ما با پژوهش واریس و حاجی دین (۲۰۲۳) منطبق می‌باشد. نتایج فرضیه ۱-۷ نشان داد که بین استقلال حسابرس و بهنگام بودن گزارشگری مالی رابطه مثبت و معناداری وجود ندارد. بررسی و مقایسه نتایج عنوان شده از فرضیه هفتم با نتایج دیگر پژوهش‌ها نشان داد که یافته‌های ما با پژوهش واریس و حاجی دین (۲۰۲۳) منطبق نمی‌باشد. نتایج فرضیه ۱-۲ نشان داد که بین مالکیت خانوادگی و بهنگام بودن گزارشگری مالی رابطه مثبتی وجود دارد. در مورد شرکت‌های خانوادگی، یکی از جنبه‌های مهمی که باید در نظر گرفته شود، اهمیت شرکت و شهرت خانوادگی برای سهامداران خانوادگی است. یکی از دلایلی که شرکت‌های خانوادگی رفتار فرصت‌طلبانه در گزارش سود حسابداری انجام نمی‌دهند، آسیب‌های احتمالی به شهرت یک خانواده از درگیر شدن در چنین شیوه‌هایی است. نتایج فرضیه ۱-۳ نشان داد که بین اندازه شرکت و بهنگام بودن گزارشگری مالی رابطه مثبتی وجود دارد. بنابراین می‌توان چنین نتیجه گرفت که، شرکت‌هایی با دارایی‌های بزرگ در مقایسه با شرکت‌هایی با دارایی پایین، گزارشگری مالی بهنگام‌تری دارند و یافته‌های ما با پژوهش واریس و حاجی دین (۲۰۲۳) مغایرت و تضاد دارد. نتایج فرضیه ۲-۳ نشان داد که بین سودآوری شرکت و بهنگام بودن گزارشگری مالی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. سود بالا نشان دهنده عملکرد خوب شرکت و همچنین زمینه مناسب برای سرمایه‌گذاران یا سایر افراد ذینفع شرکت است. این امر شرکت‌ها را تشویق می‌کند تا صورت‌های مالی را به صورت بهنگام ارائه دهند؛ علاوه بر این، سطح پایین سودآوری باعث عقب‌گرد و تأخیرهای متعدد در انتشار صورت‌های مالی می‌شود. نتایج فرضیه‌های ۱-۴؛ ۲-۴ و ۳-۴ به ترتیب نشان داد که تمرکز مالکیت بر رابطه بین اندازه هیات مدیره، استقلال هیات مدیره و دوگانگی مدیرعامل و بهنگام بودن گزارشگری مالی تأثیر معناداری دارد. یافته‌های ما با پژوهش واریس و حاجی دین (۲۰۲۳) همسویی دارد. از این رو با توجه به یافته‌ها و همچنین تحلیل‌های پژوهشگر، پیشنهاداتی ارائه می‌گردند. پیشنهاد می‌شود مدیران و رؤسای شرکت‌های بورسی، نسبت به مقوله کنترل‌های داخلی توجه ویژه‌ای داشته باشند چرا که برای دستیابی به گزارشگری مالی با کیفیت بالا ضروری است. همچنین مدیران مالی و سایر رهبران مالی اگر بهترین شیوه‌هایی را که کیفیت گزارشگری مالی را افزایش می‌دهد درک کنند، بهتر می‌توانند موفقیت سازمان خود را تضمین کنند. پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی در کنار شاخص‌های مطرح شده به منظور سنجش حاکمیت شرکتی، شاخص‌های دیگری نظیر تعداد جلسات هیات مدیره، کمیته پاداش، کمیته انتصابات، تحصیلات هیات مدیره نیز اضافه و بحث و بررسی گردد. پیشنهاد می‌شود در کنار متغیر بهنگام بودن گزارشگری مالی دیگر شاخص‌های مکمل نظیر شفافیت و کیفیت گزارشگری مالی و همچنین مدیریت سود، اضافه و بحث و بررسی گردد. پیشنهاد می‌شود پژوهش حاضر به صورت مجزا و همراه با شاخص‌های عنوان شده فوق، در بانک‌های دولتی و خصوصی پذیرفته شده در بورس نیز اجرایی گردد.

۶. منابع و مآخذ

۱. باقرامیان، لائو. (۱۴۰۱). بررسی رابطه بین قدرت سهامداران و کیفیت حاکمیت شرکتی در شرکت‌های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران، دومین کنفرانس بین‌المللی مدیریت، اخلاق و کسب و کار، شیراز.

۲. گرد، عزیز؛ چکاو محمدرضا و جهانشایان، محمد. (۱۳۹۷). بررسی رابطه حاکمیت شرکتی و عملکرد مالی؛ با تأکید بر روابط غیرخطی و نقش ساختار هیئت مدیره و ساختار مالکیت، فصلنامه علمی تخصصی رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری، دوره ۲، شماره ۷، ۲۵۰-۲۶۱.
۳. عامری، حسین. (۱۳۹۸). بررسی تأثیر ویژگی‌های هیات مدیره بر افشای گزارش پایداری شرکت‌ها، حسابداری و منافع اجتماعی، دوره ۹، شماره ۳، ۱۸۵-۲۰۲.
۴. یلفانی؛ امیر، نوروش، ایرج، طالب نیا، قدرت اله و اصغری زاده، عزت اله. (۱۴۰۰). اثر حاکمیت شرکتی بر تأخیر گزارش حسابرسی در صنعت بیمه ایران، پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، دوره ۱۳، شماره ۵۰، ۱۶۹-۱۷۲.
5. AlQadasi, A., & Abidin, S. (2018). The effectiveness of internal corporate governance and audit quality: The role of ownership concentration-Malaysian evidence. *Corporate Governance: The International Journal of Business in Society*, 18(2), 233-253.
6. Anggraini, S., & Nilwan, A. (2024). THE EFFECT OF PROFITABILITY AND LEVERAGE ON THE TIMELINESS OF FINANCIAL REPORTING. *International Journal of Accounting, Management, Economics and Social Sciences (IJAMESC)*, 2(1), 352-364.
7. Dobija, D., & Puławska, K. (2022). The influence of board members with foreign experience on the timely delivery of financial reports. *Journal of Management and Governance*, 26(1), 287-313
8. Iswanto, A. C., & Kefi, B. S. (2023). Study of the Timeliness of Annual Financial Reporting for Public Companies on the Indonesia Stock Exchange during the Covid-19 Pandemic. *Asian Journal of Economics, Business and Accounting*, 23(3), 31-38.
9. Kangea, S. T., Nasieku, T., & Muturi, W. (2022). Effect of board size on earnings quality of non-financial firms listed at the nairobi securities exchange. *Finance & Economics Review*, 4(1), 41-54.
10. Mediaty, M., Anto, F. A., & Habbe, A. H. (2024). Analysis of the Influence of Profitability and Ownership Structure on the Timeliness of Financial Reporting in Healthcare Companies Listed on the Indonesian Stock Exchange. *Journal of Law and Social Politic*, 2(1), 51-61.
11. Nasir, A., Wan Ismail, W. A., Kamarudin, K. A., Zarefar, A., & Armadani. (2024). Examining the impact of corporate governance and family ownership on corporate performance: evidence from the Indonesian Stock Exchange. *Cogent Business & Management*, 11(1), 2339546.
12. Panda, B. (2023). Ownership concentration, institutional ownership and stock return: The case of India. In *Advances in Management Research* (pp. 78-90). Routledge.
13. Pandey, N., Andres, C., & Kumar, S. (2023). Mapping the corporate governance scholarship: Current state and future directions. *Corporate Governance: An International Review*, 31(1), 127-160.
14. Vaz, Â., & Pereira, A. (2023). Corporate Governance Performance and Performance Comparison Between Two Groups of Banking Institutions in Portugal. In *Perspectives and Trends in Education and Technology: Selected Papers from ICITED 2022* (pp. 427-440). Singapore: Springer Nature Singapore.
15. Ali, S., Rehman, R. U., Sarwar, B., Shoukat, A., & Farooq, M. (2022). Board financial expertise and foreign institutional investment: the moderating role of ownership concentration. *Review of International Business and Strategy*, 32(3), 325-345.
16. Waris, M., & Haji Din, B. (2023). Impact of corporate governance and ownership concentrations on timelines of financial reporting in Pakistan. *Cogent Business & Management*, 10(1), 2164995.
17. Wen, K., Alessa, N., Marah, K., Kyeremeh, K., Ansah, E. S., & Tawiah, V. (2023). The impact of corporate governance and international orientation on firm performance in SMEs: Evidence from a developing country. *Sustainability*, 15(6), 5576.
18. Westman, H. (2011). The impact of management and board ownership on profitability in banks with different strategies. *Journal of Banking & Finance*, 35(12), 3300-3318.

The effect of corporate governance and ownership concentration on the timeliness of financial reporting in companies listed on the Tehran Stock Exchange

Shokoufeh Etebar^{*1}

Elahe Taherabadi²

Abstract

The aim of the current research is to investigate the effect of corporate governance and ownership concentration on the timeliness of financial reporting in companies listed on the Tehran Stock Exchange. The current research is applied research according to its purpose. To test the hypotheses, a multivariate regression model was used. The information obtained in relation to the research variables was entered into an Excel spreadsheet and then analyzed using Eviuse 11 software. The statistical population of this research is among all the companies accepted in the Tehran Stock Exchange during the period of 2014 to 2022 and it consists of 150 companies. The results of the research hypotheses respectively showed that there is no positive relationship between the size of the board of directors (corporate governance index) and the timeliness of financial reporting. There is a negative and significant relationship between CEO duality (corporate governance index) and timeliness of financial reporting. There is a positive and significant relationship between the financial expertise of the company's audit committee (corporate governance index) and the timeliness of financial reporting. There is no positive relationship between auditor change (corporate governance index) and financial reporting timeliness. There is a positive relationship between the auditor's opinion (corporate governance index) and the timeliness of financial reporting. There is no positive and significant relationship between auditor independence (corporate governance index) and timeliness of financial reporting. There is a positive relationship between family ownership and timeliness of financial reporting. There is a positive relationship between company size (corporate governance index) and timeliness of financial reporting. There is a positive relationship between the profitability of the company and the timeliness of financial reporting. Ownership concentration has a significant effect on the relationship between the size of the board of directors, the independence of the board of directors and the duality of the CEO and the timeliness of financial reporting.

Keywords

Corporate governance; Concentration of ownership; Timeliness of financial reporting

1. College of Skills and Entrepreneurship, Karaj Branch, Islamic Azad University, Karaj, Iran (*Corresponding Author: shokoufeh.etebar@iau.ac.ir).

2. Faculty of Management and Accounting, Karaj Branch, Islamic Azad University, Karaj, Iran (elahetaheri345@gmail.com)